

Βρυξέλλες, 21 Ιουνίου 2021
(OR. en)

9837/21

COPS 232
CIVCOM 104
POLMIL 90
CFSP/PESC 597
CSDP/PSDC 319
RELEX 564
JAI 730

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Αποδέκτης: Αντιπροσωπίες

αριθ. προηγ. εγγρ.: 9678/21 COPS 226 CIVCOM 101 POLMIL 87 CFSP/PESC 574
CSDP/PSDC 308 RELEX 537 JAI 710

Θέμα: Συμπεράσματα του Συμβουλίου για μια ενωσιακή προσέγγιση στην
πολιτιστική κληρονομιά σε συγκρούσεις και κρίσεις

Διαβιβάζονται συνημμένως στις αντιπροσωπίες τα συμπεράσματα του Συμβουλίου για μια ενωσιακή προσέγγιση στην πολιτιστική κληρονομιά σε συγκρούσεις και κρίσεις, όπως εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο κατά τη σύνοδό του στις 21 Ιουνίου 2021.

**ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΓΙΑ
ΜΙΑ ΕΝΩΣΙΑΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ
ΣΕ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΡΙΣΕΙΣ**

1. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει τα συμπεράσματά του της 8ης Απριλίου 2019 για στρατηγική προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) όσον αφορά τις διεθνείς πολιτιστικές σχέσεις και επιβεβαιώνει τη στήριξή του στην ενσωμάτωση των διεθνών πολιτιστικών σχέσεων στην εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας της ΕΕ. Συναφώς, το Συμβούλιο χαιρετίζει τη γενική ιδέα της ΕΕ για την πολιτιστική κληρονομιά σε συγκρούσεις και κρίσεις, η οποία συμβάλλει σημαντικά στην ενίσχυση της στρατηγικής προσέγγισης της ΕΕ για την ειρήνη, την ασφάλεια και την ανάπτυξη.
2. Το Συμβούλιο αναγνωρίζει τον ρόλο της πολιτιστικής κληρονομιάς ως σημαντικού φορέα ειρήνης, δημοκρατίας και βιώσιμης ανάπτυξης, καθώς προωθεί την ανεκτικότητα, την αμοιβαία κατανόηση, τη συμφιλίωση, τον διαπολιτισμικό και διαθρησκευτικό διάλογο, τον μετριασμό κοινωνικών εντάσεων και την πρόληψη νέας κλιμάκωσης σε βίαιες συγκρούσεις. Ταυτόχρονα, το Συμβούλιο αναγνωρίζει επίσης ότι η πολιτιστική κληρονομιά μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως έναυσμα και στόχος σε συγκρούσεις και κρίσεις και μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο παραπληροφόρησης ή χειραγώγησης πληροφοριών.

Το Συμβούλιο τονίζει τη σημασία της ευαισθητοποίησης και της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς στο πλαίσιο μιας προσέγγισης ευαίσθητης στις συγκρούσεις, σε όλες τις φάσεις συγκρούσεων και κρίσεων. Η προστασία και η διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και η προώθηση του σεβασμού της πολιτιστικής πολυμορφίας, είναι θεμελιώδους σημασίας για την πρόληψη του βίαιου εξτρεμισμού, την καταπολέμηση της παραπληροφόρησης και τη δημιουργία θετικού διαλόγου και ένταξης. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει επίσης τα συμπεράσματά του της 7ης Δεκεμβρίου 2020 σχετικά με την ειρηνευτική διαμεσολάβηση της ΕΕ και επιβεβαιώνει τον ρόλο της πολιτιστικής κληρονομιάς ως αφετηριακού σημείου για διαμεσολάβηση.

3. Το Συμβούλιο αναγνωρίζει ότι η ενεργός ανάμιξη στην πολιτιστική κληρονομιά, περιλαμβανομένης της προστασίας και της διατήρησής της, την επαύριο μιας σύγκρουσης ή κρίσης, συμβάλλει στην προστασία των ταυτοτήτων ατόμων και κοινοτήτων, λειτουργώντας ως βάση για βιώσιμη ανάκαμψη και διαρκή ειρήνη, συμβάλλοντας έτσι στη συνολική ανθεκτικότητα των κοινωνιών. Στο πλαίσιο αυτό, το Συμβούλιο επιμένει στη σημασία των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών πτυχών που σχετίζονται με την πολιτιστική κληρονομιά και ενθαρρύνει μια προσέγγιση και συγκεκριμένες δράσεις που αποσκοπούν στην ενίσχυση της βιώσιμης και συμπεριληπτικής ανάπτυξης, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις ευκαιρίες απασχόλησης για τοπικές κοινότητες. Το Συμβούλιο τονίζει επίσης τη σημασία του βιώσιμου πολιτιστικού τουρισμού για τη στήριξη των οικονομικών μέσων βιοπορισμού και τη δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης.
4. Το Συμβούλιο τονίζει ότι είναι σημαντικό η ευθύνη να αναλαμβάνεται σε τοπικό επίπεδο και απαραίτητο να τεθούν στο επίκεντρο των προσπαθειών οι ανάγκες και η συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων, κατά τη στήριξη χωρών εταίρων για τη διασφάλιση της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς. Στο πλαίσιο αυτό, το Συμβούλιο τονίζει τη σημασία της εκπαίδευσης και της ψηφιοποίησης κατά την ανάπτυξη ικανοτήτων στον τομέα, περιλαμβανομένης της ανάγκης να ενισχυθεί η ευαισθητοποίηση σχετικά με υφιστάμενες βάσεις δεδομένων που σχετίζονται με πολιτιστική κληρονομιά που κινδυνεύει. Ενθαρρύνει τη χρήση προηγμένων ψηφιακών εργαλείων και τεχνολογιών για την καταγραφή, τεκμηρίωση και διατήρηση πολιτιστικής κληρονομιάς.
5. Το Συμβούλιο επιβεβαιώνει τη σημασία της ενεργού ανάμιξης στην άυλη κληρονομιά ως τρόπου οικοδόμησης κοινής αντίληψης, ιδίως με την ενίσχυση του διαπολιτισμικού και διαθρησκευτικού διαλόγου και με τη διασφάλιση της μετάδοσης παραδόσεων και γνώσης. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει τη σημασία της σύμβασης της UNESCO του 2003 για την προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς και τονίζει τη συμπληρωματικότητα και τις διασυνδέσεις που μπορεί να υπάρχουν μεταξύ άυλης και υλικής κληρονομιάς. Επιπλέον, το Συμβούλιο αναγνωρίζει την ανάγκη να στηριχθούν μέτρα που αποσκοπούν στον μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στη φυσική και την πολιτιστική κληρονομιά.
6. Το Συμβούλιο τονίζει τη σημασία της βασισμένης σε αξίες προσέγγισης της ΕΕ όταν εμπλέκεται στην προστασία πολιτιστικής κληρονομιάς σε συγκρούσεις και κρίσεις. Τονίζει επίσης την ανάγκη να υιοθετηθεί μια προσέγγιση που θα λαμβάνει υπόψη τις συγκρούσεις και θα τηρεί την αρχή της «μη πρόκλησης ζημίας». Χαιρετίζει τη θετική συμβολή που μπορεί να έχει η γενική ιδέα της ΕΕ στην ευθύνη προστασίας, στηρίζοντας προσπάθειες που αποσκοπούν στην προστασία και την ανάσχεση της καταστροφής της πολιτιστικής κληρονομιάς.

7. Το Συμβούλιο επαναλαμβάνει τη δέσμευση της ΕΕ για την πλήρη υλοποίηση του θεματολογίου για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια (ΓΕΑ) και σημειώνει τη συμβολή της γενικής ιδέας της ΕΕ για την πολιτιστική κληρονομιά στην υλοποίηση του πλαισίου πολιτικής της ΕΕ σχετικά με το θεματολόγιο ΓΕΑ, περιλαμβανομένης της στρατηγικής προσέγγισης της ΕΕ για θέματα ΓΕΑ και του σχεδίου δράσης της ΕΕ για θέματα ΓΕΑ. Στο πλαίσιο αυτό, το Συμβούλιο τονίζει περαιτέρω τη σημασία μιας ισότιμης προσέγγισης χωρίς διακρίσεις και αποκλεισμούς κατά την ενασχόληση με πολιτιστική κληρονομιά σε συγκρούσεις και κρίσεις, ιδίως σε θέματα που σχετίζονται με το φύλο, τη νεολαία, με άτομα που ανήκουν σε μειονότητες, με θρησκευτικές πεποιθήσεις και κοινότητες και με αυτόχθονες πληθυσμούς.
8. Το Συμβούλιο τονίζει ότι η ΕΕ είναι δεσμευμένη για την προάσπιση και την ενίσχυση της βασισμένης σε κανόνες διεθνούς τάξης για την προστασία και τη διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, με τα Ηνωμένα Έθνη (ΗΕ) στον πυρήνα της, και για τη διασφάλιση αποτελεσματικής πολυμέρειας με βάση τον σεβασμό των κανόνων και αρχών του διεθνούς δικαίου, του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών. Το Συμβούλιο αναγνωρίζει επίσης την δικαιωματική πτυχή αυτού του ζητήματος, σύμφωνα με το ψήφισμα του Συμβουλίου Ανθρώπινων Δικαιωμάτων της 6ης Οκτωβρίου 2016 με θέμα «Πολιτιστικά δικαιώματα και προστασία πολιτιστικής κληρονομιάς».

Το Συμβούλιο υπενθυμίζει επίσης τη σημασία της ενίσχυσης εταιρικών σχέσεων με συναφείς διεθνείς οργανισμούς, ιδίως την Εκπαιδευτική, Επιστημονική και Επιμορφωτική Οργάνωση των Ηνωμένων Εθνών (UNESCO) και το Συμβούλιο της Ευρώπης (ΣτΕ), περιφερειακούς οργανισμούς, καθώς και σχετικούς διακυβερνητικούς και μη κυβερνητικούς οργανισμούς, για την προστασία και τη διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς.

9. Το Συμβούλιο ζητά η προστασία και τη διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς να αντικατοπτρίζονται σε συναφή έγγραφα στρατηγικής και προγραμματισμού και να ενσωματώνονται στις εργασίες του Συμβουλίου στο πλαίσιο της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας.

10. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει ότι η ενωσιακή προσέγγιση στην πολιτιστική κληρονομιά σε συγκρούσεις και κρίσεις εντάσσεται στην ολοκληρωμένη προσέγγιση της ΕΕ έναντι εξωτερικών συγκρούσεων και κρίσεων, όπου αποτελεί μέρος μιας πολιτικά και επιχειρησιακά συνεκτικής αντίδρασης της ΕΕ στο πλαίσιο της συνολικής στρατηγικής της ΕΕ. Το Συμβούλιο υπογραμμίζει επίσης τη σημασία του συντονισμού μεταξύ αντίστοιχων μέσων και πρωτοβουλιών των κρατών μελών για τη βελτίωση της ικανότητας ταχείας αντίδρασης σε σχέση με την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και την πρόληψη της καταστροφής της κατά τη διάρκεια και μετά από κρίσεις με στόχο τη σταθεροποίηση και την ειρήνη.

Το Συμβούλιο αναδεικνύει επίσης ότι είναι σημαντικό να ενσωματωθεί η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς σε όλες τις σχετικές διαστάσεις της εργαλειοθήκης της ΕΕ για τις συγκρούσεις και τις κρίσεις, μεταξύ άλλων στην Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ), καθώς και σε άλλους τομείς της εξωτερικής δράσης της ΕΕ και στα κατάλληλα χρηματοδοτικά μέσα, περιλαμβανομένου του Μηχανισμού Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας (ΜΓΑΔΣ) — Η Ευρώπη στον κόσμο.

11. Το Συμβούλιο τονίζει επίσης τη σημασία της συμβολής που θα μπορούσαν να προσφέρουν οι αποστολές και οι επιχειρήσεις της ΚΠΑΑ, με πλήρη σεβασμό των βασικών εντολών τους, για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που σχετίζονται με την ασφάλεια που συνδέονται με τη διατήρηση και την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Στο πλαίσιο αυτό και σύμφωνα με το σύμφωνο μη στρατιωτικής ΚΠΑΑ και τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 7ης Δεκεμβρίου 2020, το Συμβούλιο προσβλέπει σε μια ειδική «μίνι γενική ιδέα» που να διερευνά τις δυνατότητες ανάπτυξης προσπαθειών μη στρατιωτικών αποστολών ΚΠΑΑ, κατά περίπτωση, στον τομέα αυτόν, όπως π.χ. μέσω πιθανών προγραμμάτων ανάπτυξης ικανοτήτων ή δραστηριοτήτων κατάρτισης.

12. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει τα συμπεράσματά του της 16ης Ιουνίου 2020 σχετικά με την εξωτερική δράση της ΕΕ για την πρόληψη και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του βίαιου εξτρεμισμού. Τονίζει ότι η παράνομη εκσκαφή, λεηλασία και εμπορία πολιτιστικών αγαθών συνδέεται με σοβαρές απειλές κατά της ασφάλειας, καθώς παρέχει μέσα για τη χρηματοδότηση οργανωμένων εγκληματικών και τρομοκρατικών δραστηριοτήτων. Έχει επίσης κοινωνικοπολιτιστικό αντίκτυπο, καθώς αποτελεί πολιτικό εργαλείο για την αποδυνάμωση κοινοτήτων και ταυτοτήτων. Συναφώς, το Συμβούλιο επιβεβαιώνει ότι είναι σημαντικό να ενισχυθεί επείγοντως η καταπολέμηση του λαθρεμπορίου πολιτιστικών αγαθών και η καταπολέμηση της τρομοκρατίας, μεταξύ άλλων με βάση υφιστάμενα διεθνή νομικά πλαίσια, όπως οι συναφείς νομικές πράξεις του ΟΗΕ, του Συμβουλίου της Ευρώπης και άλλες παρόμοιες, κατά περίπτωση. Ζητεί περαιτέρω στενή συνεργασία και συνέργειες με φορείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων. Αναμένει από την Επιτροπή να αναπτύξει σχέδιο δράσης για την παράνομη διακίνηση πολιτιστικών αγαθών, όπως προτείνεται στην ανακοίνωσή της σχετικά με τη στρατηγική της ΕΕ για την πάταξη του οργανωμένου εγκλήματος 2021-2025, η οποία δημοσιεύτηκε στις 13 Απριλίου 2021, και επιμένει ότι είναι σημαντικό να αντιμετωπιστεί τόσο η εσωτερική όσο και η εξωτερική διάσταση του θέματος.
13. Το Συμβούλιο καλεί τα κράτη μέλη να ενισχύσουν τη συνεργασία μεταξύ αρμόδιων Υπουργείων, τοπικών και περιφερειακών αρχών και άλλων σχετικών ενδιαφερομένων, περιλαμβανομένης της κοινωνίας των πολιτών και του ακαδημαϊκού κόσμου, καθώς και συναφών διεθνών, περιφερειακών, διακυβερνητικών και μη κυβερνητικών οργανώσεων. Τονίζει πόσο σημαντική είναι, μεταξύ όλων των ενδιαφερόμενων μερών της ΕΕ, η συλλογή και ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών σχετικά με πρωτοβουλίες πολιτιστικής κληρονομιάς που αναπτύσσονται σε καταστάσεις συγκρούσεων, κρίσεων και μετά από συγκρούσεις.
14. Το Συμβούλιο καλεί την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ), μαζί με την Επιτροπή και όλους τους σχετικούς οργανισμούς και φορείς της ΕΕ, να ανταλλάξουν βέλτιστες πρακτικές και να αναπτύξουν εμπειρογνωμοσύνη με στόχο την ενσωμάτωση της πολιτιστικής κληρονομιάς και της προστασίας της στην πρόληψη συγκρούσεων και τη διαχείριση κρίσεων. Το Συμβούλιο καλεί επίσης την ΕΥΕΔ και την Επιτροπή να υποβάλλουν έκθεση στην Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας, εντός ενός έτους και σε τακτική βάση, σχετικά με την πρόοδο που σημειώνεται όσον αφορά την υλοποίηση των προτεινόμενων μέτρων και των κύριων στοιχείων που περιλαμβάνονται στη γενική ιδέα.